

הרב יהושע גרינפלד

ביאור בקונטרס אחרון סימן קפט ס"ק ד

תוכן העניינים:

א. מוכיח מהגמרא, שגם בהקדימה - חוששת לוסת שאינו קבוע. ב. הרמב"ן
לפירוש הב"ח שוסת קבוע עוקר שאינו קבוע, היינו רק בחזרה לראות בו. ג.
פירוש אחר בדברי הרמב"ן. ד. מוכיח מהראב"ד דלא כרמב"ן לדעת הב"ח. ה.
עוד הוכחה מהראב"ד להנ"ל. ו. הוכחה נוספת מהראב"ד להנ"ל. ז. קושיא על
פירושו בראב"ד ותירוצה. ח. ביאור דהרמב"ן והראב"ד לשיטתם. ט. נסיון
להשוות בין הרמב"ן לראב"ד. י. הסברת הנ"ל. יא. שלילת הסברא שבאות י'.
יב. דיוק מלשון הרמב"ן כפירוש הב"ח. יג. מבאר לפי"ז מה שלא הביאו
הפוסקים דין זה. יד. קושיא על שיטת הרמב"ן. טו. תירוץ על הקושיא שבאות
יד. טז. לגירסת הרשב"א, מפורש כן בגמרא, משא"כ לגירסת הרמב"ן. יז. גם
בוסת שאינו קבוע לל' ואח"כ ג"פ בכ' אינה חוששת לל'. יח. קבעה יום ל'
ושוב קבעה לכ' אינה חוששת לל'.

תוכן העניינים

הוא. קמ"ל דאעפ"כ חוששת הרי דמבואר
להדיא שחוששת ליום השינוי אפילו אם
הקדימה ואפילו הוא בתוך ימי זיבה. ולא
רק אם לא ראתה ביום וסתה וראתה
לאחריו.

ב. ומה שכתבו הדרישה סעיף כ"ב והב"ח
סעיף מ"ג לפי דעת הרמב"ן והטור,
היינו דוקא לאחר שחזרה וראתה ביום
וסתה הקבוע.

והנה הרמב"ן והטור (שהובאו דבריהם
ברמ"א סעיף י"ג) כתבו דלעולם
חוששת לוסת שא"ק לחודש או להפלגה
עד שתקבע וסת אחד כדינו, ומשמע מזה
דכשקבע וסת שוב אינה חוששת לוסת
א"ק והקשה על זה הדרישה (סקי"ח)

א. אפילו הקדימה וכו'. כן הוא בגמרא
ופירוש רש"י (דף ס"ד ע"א) ד"ה אבל
היכא בו, והיינו אף שחיה לה וסת קבוע.

מוכיח מדברי הגמרא בדף ס"ד ע"א
דאר"פ שחוששת ליום וסת
שאינו קבוע ומקשינן, מאי קמ"ל, תנינא
וכו', ומתרצינן: אי מהתם הוא ה"מ
בקימא תוך ימי נידתה אבל היכא דלא
קיימא תוך ימי נידתה אימא לא קמ"ל,
ופירש"י שהיתה למודה לראות ביום כ"ב
(ט"ו לטבילתה) והקדימה וראתה ליום
י"ז (עשירי לטבילה) שעדיין היא בתוך
ימי זיבתה אימא לא תחוש ליום השינוי
כיוון שהוא תוך ימי זיבתה שהרי מוחזקת
שלא תראה בימים אלו ואקראי בעלמא

והב"ח (ד"ה ופעמים) דלכאורה הרמב"ן סותר א"ע דהרי כתב הרמב"ן (והובאו דבריו גם בטור) דאשה שראתה ב"פ בר"ח ובפעם הג' ראתה בכ"ה לחודש ובר"ח שקבעה לה וסת לר"ח דאמרינן דמה שראתה בכ"ה דמים יתירים הוא דאנוספי ^{אוצר החכמה} בה וחוששת גם כן ליום הקדימה שמא וסת אחר היא קובעת ולכאורה כיון שקבעה וסת לר"ח שוב למה תחוש לכ"ה וכמ"ש הרמב"ן בסעיף י"ג.

ותירין על זה הדרישה והב"ח דמה שאמרינן שקבעה וסת לר"ח וכ"ה הוא דמים יתירים, הוא רק מספק ולחומרא דהיינו שתחוש לר"ח כוסת קבוע אבל לא לקולא שלא תחוש לראיית כ"ה וצריכה לחשוש לראיית כ"ה אבל אם הוסת נקבע בודאי בזה ס"ל להרמב"ן דשוב אינה חוששת לוסת שא"ק. ומפרש רבינו דהא דס"ל להב"ח והדרישה בדעת הרמב"ן שיש לה וסת קבוע אינה חוששת לוסת שאינו קבוע כ"ז הוא בכה"ג שאחרי שראתה שא"ק חזרה וראתה ביום הקבוע לה אבל אם לא חזרה וראתה ביום הקבוע לה ודאי דחוששת לשא"ק וכדמוכח מהגמרא ופרש"י שנת"ל אות א'.

ג. ועיין דרישה סעיף כ"ח ופרישה סעיף כ"ט דהרמב"ן קאי אראיות שהוקבע בהן כו', וסותר דברי עצמו שבסעיף כ"ב. והנה הדרישה בסק"ד סותר דברי עצמו הנ"ל דשם מפרש ברמב"ן באופן אחר. דהא שכתב הרמב"ן, שחוששת ליום הקדימה הוא בכל אופן. גם אם חזרה לראות ביום הקבוע, (ולא משום דהוי ספק קבוע כמו שנתבאר לעיל) ודברי

הרמב"ן שבסעיף י"ג, הכוונה, דבאותם ראיות שהוקבע בהם כיוון שקבעה לחודש או להפלגה חוששת רק למה שקבעה ולא לשני (כגון שראתה א' ניסן, א' אייר, א' סיון, אינה חוששת להפלגת ל' או ל"א אלא לוסת החודש או שראתה א' ניסן כ' ניסן ט' אייר כ"ח אייר חוששת רק להפלגת כ', ולא לכ' בחודש או ט' בחודש אבל אם היה עוד ראייה מלבד אותם ראיות שקבעה בהם חוששת לו, אפילו קבעה לה וסת וראתה בו).

ד. וכן משמע בהרי"א בראב"ד (דף ט' ע"ד) שכתוב דפשוט הוא מן המשנה והב"י, דהיינו דוקא כשינתה, אבל לא שינתה אינה חוששת ליום שלמורה בו שהוא יום החדש כברייתא והפלגה במשנה, אבל כשינתה חוששת לשניהם, וזה וזה אסורים שבמשנה וברייתא הוא לאו דוקא, ולא בהר"ה, ואין זכר ורמז במשנה וברייתא לדין זה אם חזרה וקבעה וסת לאחר ששינתה.

וכפירוש הדרישה ס"ק ד' כן היא דעת הראב"ד שז"ל משנקבע אינה חוששת כ"א לאחד, שאם קבע לימי החודש, אינה חוששת עוד להפלגות ואם קבעה בהפלגות אינה חוששת בראיותיה לימי החודש ודבר פשוט הוא מן המשנה ומן הברייתא. ומפרש רבינו דברי הראב"ד שפשוט הוא מן המשנה ומן הברייתא שכשינתה חוששת גם ליום השינוי אבל כשלא שינתה, דהיינו כשכל הראיות שראתה היה חלק מקביעות הוסת כנ"ל, אינה חוששת לשאינו קבוע, והיינו שאם קבעה לחודש, אינה חוששת להפלגה,

כלל לתוספת דמים שלפני וסתה כמו אינה חוששת לתוספת דמים שלאחר וסתה בתוך ימי נידתה כמבואר שם. והיינו במעין פתוח, אבל במעין סתום לכולי עלמא חוששת לב' וסתות. כן דעת הראב"ד שם בבידור.

וכן יש להוכיח מדברי הראב"ד, בעניין דברי הגמרא שאשה שראתה א' א' כ"ה א' שקבעה לה וסת, וראיית כה, דמים יתירי הוא דאתוספו בה שהביא שם הראב"ד ב' פירוש, דאיכא מאן דמפרש, דמדקרי ליה בדמים יתירים לא חיישא לההיא ראייה כלל. ואיכא מאן דמפרש, דלא למימרא דהויא ראיית כה טפילה לראיית ריש ירחא, אלא לאפוקי דראיית ריש ירחא לא הויא טפילה לראיית כ"ה אע"ג דהיא תוך ימי נידתה, ולעולם ראיית כ"ה מיהת מיחש חיישא לה דלמא וסת אחרינא הוא דבעיא למיקבע, ומפרש רבינו דמשמע להדיא דאין מסתפק בזה אם דמים יתירי הוא דאתוספי בה. ולכן חוששים לראיית כ"ה, (וכביאור הב"ח והדרישה באות ב') דא"כ הוה לראב"ד למימר, לא למימרא דודאי היא טפילה אלא דילמא היא טפילה ולמה לראב"ד האריכות הנ"ל אע"כ דסיבת החשש הוא אפילו דודאי היא טפילה, מ"מ חוששת לה דילמא קבעה לה וסת אחרינא, ובזה

וכן להיפך, (ודלא כהרז"ה, דמדייק מלשון המשנה 'זה וזה אסורים' שגם בשינתה, ^{אחר"ח 1234567} חוששת רק להפלגת שניהם אבל אין חוששת ליום השינוי, הן לחודש והן להפלגת שניהם. ולשון 'זה וזה אסורים' לדעת הראב"ד, צ"ל שלא דוקא וגם יום החודש מיום השינוי מותר) ומדייק רבינו, דרק ד"ז יש ללמוד מן המשנה ומן הברייתא וכמשנ"ת, אבל לענין אם לחוש ליום שא"ק (ושלא היה חלק מקביעות הוסת) כשחזרה וראתה ביום הקבוע, אין לזה זכר במשנה וברייתא וע"כ דהראב"ד ס"ל, דבאמת בכה"ג חוששת.

ה. וגם מה שכתב הדרישה סעיף כ"ב וכן כתב הב"ח שם דחיישינן לחומרא איפכא כו', אי אפשר לומר כן בהראב"ד דף ח' ע"א לאו למימרא כ' אלא לאפוקי כ' דאתוספו בה ודלמא וסת אחרינא כו', משמע בהדיא דלאו משום דמספקא לן אי דמים יתרים אתוספו בה, דאם כן הוי ליה למימר לאו למימרא דודאי היא טפלא כו' אלא דילמא היא טפלה, ולמה ליה כל האריכות הזה לאו למימרא כו' אלא לאפוקי כו', אלא ודאי דאף דדמים יתרים אתוסבו בה חיישינן דלמא וסת אחרינא קא קבעה, דהיינו כ' וסתות, האחד עיקר ראייתה בדרך הנשים והב' לתוספת דמים. מה שאין כן לפירושא קמא אינה חוששת

הראב"ד וז"ל: ונראה אם תקבע זו וסת בתוך וסת תחוש לשניהם, והיינו אפילו כשעדיין לא קבעה.

1. לכאורה מלשון הראב"ד שהבאנו משמע להדיא, דרק אם קבעה וסת חוששת לה וכדכתב: ואם תקבע בו וסת בתוך וסת תחוש לשניהם, וצ"ע. אך ראיתי גירסא אחרת בלשון

חולק על הפירוש הראשון דס"ל דכיון דטפילה, אינה חוששת, ופירוש הב' ס"ל, דמ"מ חוששת שמא תקבע וסת לתוספת הדמים, ומוכיח רבינו מדברי הראב"ד, דכל המו"מ אי חוששת אי לא מכיון שהיא תוספת דמים, אבל אם לא, לכו"ע גם כשחזרה וראתה בוסתה הקבוע חוששת לשאינה קבוע. (דילמא קבעה לה שני וסתות) ודלא כהרמב"ן לפירוש הב"ח.

ו. וכמבואר בהדיא ממה שכתב ברף י' ע"ב אם תוסיף ראיות כו' תחוש לשניהם כו', והיינו אף אם לא תוסיף כי אם פעם אחת, כדפתח שם ולחושיהן כו' ובחושיהן כו'. ובן משמע עוד ממה שכתב הראב"ד דף ט' ע"ג כי הכלל הזה בידינו שכל הענינים שהוסתות נקבעים בהם חוששת מתחילתם חוץ מוסת הדילוג, ובפוסקים למדין מכללות ובפרט במקום שנאמר בהם חוץ.

ובן מבואר להדיא בדברי הראב"ד וז"ל: ודע שאינה עקירה עד שתגיע יום הוסת ולא תראה בו ובבדיקה אבל אם תוסיף ראיות בין הוסתות אין זו עקירה אלא אם ראויים הם לקביעות וסת תחשוב אותם לוסת אחר ואם תקבע בו וסת בתוך וסת תחוש לשניהם, עכ"ל, והנה בפשטות היה אפ"ל דתחוש לשניהם, הוא, רק אם באמת קבעה וסת בתוך וסת, אבל כשלא קבעה, אינה חוששת כשיש לה וסת קבוע, ועל זה כ' רבינו דע"כ מיירי הכא, אפילו כשהוסיפה רק ראייה אחת בין הראיות וכדפתח הראב"ד לפנ"ז: הנה כתבתי לך

הדרך לקביעת הוסתות ולחושיהן ולכל הראיות הנוספות בין הוסתות ולחושיהן ומהם תוכל לעמוד על כל הוסתות ועל כל הנוסף עליהן ובחושיהן עכ"ל. דמכ"ז משמע שאיירי לא רק בוסת בתוך וסת אלא אפילו ביום חשש שהוא בין הוסתות שזה הלשון 'ולחושיהן... ובחושיהן...' דהיינו אפילו אינה קבוע והוי חשש בעלמא, וכן משמע מהראב"ד, שכתב: שהכלל הזה בידינו שכל הענינים שהוסתות נקבעים בהם חוששת מתחילתם חוץ מוסת הדילוג, עכ"ל וכיון שהרי קובעת וסת בין הראיות - בתוך וסת, הרי לפי הכלל הזה, גם חוששת להם, כשעדיין לא קבעה, (ובפוסקים למדים מכללות ובפרט במקום שנאמר בהם "חוץ..") וממילא מוכח מדברי הראב"ד דחוששת לוסת שא"ק אפילו בתוך וסת הקבוע, ודלא כהרמב"ן לפי"ד הב"ח והדרישה (סקי"ח).

ז. ומה שכתב גבי וסת בתוך וסת שראתה מתחילה ג' פעמים בראש חודש, היינו משום דבלאו הכי היה אחד מהם בימי יובה כמ"ש לקמן (בפנים) סעיף ל"ב.

ומקשה רבינו על מה שהוכיח מדברי הראב"ד, שחוששת לוסת שא"ק גם בתוך וסתה הקבוע, מהא דכתב הראב"ד גבי וסת בתוך וסת, שראתה ג"פ בר"ח, ואח"כ ראתה ברביעית בכ' לחודש ובר"ח. וכן בחמישית, וכן בשישית, והובאו דבריו בשו"ע סל"ב, ולמה לא צייר בפשטות, שראתה ג"פ בר"ח ובכ'

צריכה לחוש לל' עד שיעקרנו, ולשיטתיה כדלעיל, דחוששים לוסת שא"ק בתוך וסת קבוע.

מ. דאין להשוות את המחלוקת בנידון דידן, ולומר דהראב"ד ורמב"ן לא פליגי אהדדי אלא התם לחוש ליום ב', אף על פי שיום ב' היה קבוע הרי עק(י)רתו פעם אחת שהגיע יומו ולא ראתה בו, ויום ל' לא נעקר כלל במה שהקדימה לראות לפניו. אבל בהפלגות דעלמא מודה להרמב"ן שבטור ורמ"א, לפי דעת הב"ח, דאינה חוששת לוסת בתוך וסת מתחילתו.

ועתה מנסה רבינו לומר דהרמב"ן והראב"ד לא פליגא אהדדי ודלא כפירוש הב"ח והדרישה, והיינו דיש חילוק בין וסת הפלגה לוסת החודש לעניין זה, והיינו דבוסת החודש, ס"ל להרמב"ן, דצריך לחוש לשא"ק אף שחזרה וראתה בוסתה הקבוע, ומודה להראב"ד בהא. משא"כ בוסת הפלגות מודה גם הראב"ד לרמב"ן דלא חייש לוסת בתוך וסת.

והא דפליגי בוסת הפלגה בדינא בסעיף י"ד כדלעיל, י"ל דזה דווקא בכה"ג דכל ההיכ"ת שתצטרך לחוש ליום ל' הוא באופן דלא ראתה בכ', (דהרי אם ראתה בכ', הרי מתחילה הפלגה חדשה

בו², ותירץ רבינו דאם איירי שראתה ג"פ בר"ח ובכ', הרי ראיית ר"ח הב' הוא בימי זיבה, ואינה קובעת בהם לדעת הראב"ד ול"ש לקבוע ב' וסתות בב"א כי א' מהם יהיה בימי זיבה, אלא צ"ל דאיירי דשכבר קבעה בר"ח ושוב קובעת בכ' שאינו בימי זיבה (ולא אכפת לי מה שראיית ר"ח הוא בימי זיבה, שהרי הוא כבר קבוע) וכן כתב רבינו לקמן בפנים סקקי"ב.

ח. ומיהו הראב"ד לשיטתיה אויל דף י' ע"ג, אבל לפי דעת הרמב"ן בפ"ו ה"ב שחלק עליו וסבירא ליה מכיון שחזר וסת הקבוע נעקר שאינו קבוע ואינה חוששת לו, אינה חוששת לוסת בתוך וסת מתחילתו, כמו שכתב הב"ח.

ומבאר רבינו שבאמת הראב"ד והרמב"ן לשיטתם ^{אוצר החכמה} שחולקים בדינא. בסעיף י"ד, דהאשה שהיתה למודה לראות ביום כ', ושינתה לל', וחזרה וראתה בכ', שס"ל לרמב"ן, שאינה חוששת עוד לל', כיון שחזר וסת הקבוע ונעקר שאינו קבוע, וכשיטת הב"ח והפרישה סקי"ח, דדעת הרמב"ן שאינה חוששת לוסת שא"ק כל שרואה בוסתה הקבוע.

והראב"ד באמת פליגא עליה, וס"ל דלא נעקר שא"ק, ולעולם

(וכל דברי רבינו לעיל, הוא להוכיח שאף אם לא קבעה, חוששת). וגם הרמב"ן מודה לזה שיש לקבוע וסת בתוך וסת, רק כ"ז שלא קבעה, אינה חוששת לה. וע"ע בזה לקמן.

2. לכאורה קושיא זו אינה דוקא לפירוש רבינו בראב"ד, דאפילו אם אינה חוששת לוסת שא"ק בתוך וסת קבוע מ"מ כשתקבע הרי ודאי חוששת הו וזה מבואר להדיא בדברי הראב"ד

על בן חוששת לשניהם מתחילתם שמא תקבע שניהם יחד. ומשום הכי כתב הרמב"ן וחוששת ליום הקדימה בו' משום דמיירי התם בוסת החדש.

ויסוד החילוק לחלק בין חודש להפלגה הוא דבהפלגה, הרי א"א לקבוע שניהם, שהא' עוקר את חברו, לפי דעת הב"ח והש"ך שס"ל דהפלגה קצרה עוקר הארוכה, וא"כ, כל שראתה בתוך הוסת, הרי הוא סותר לוסתה הקבוע, ואף לפי מ"ש רבינו בפנים ס"ק מ"ג שדעת הרמב"ן באמת הוא לא כהש"ך והפלגה קצרה אינה עוקרת הארוכה, מ"מ א' סותר לחבירו, שהרי סותר ההפלגה להתחיל ההפלגה ממנה, א"כ עכצ"ל שא' נדחה, וע"כ נדחה שאינו קבוע⁴. (באופן שחזרה

ולא תגיע להפלגת ל') וממילא הרי נתערערה וסתה הקבוע, ובכה"ג צריכה לחוש גם לשאינו קבוע, אבל בכה"ג שלא נתערערה וסתה הקבוע³ מודה בזה הראב"ד לרמב"ן שאינה חוששת.

י. לפי שאי אפשר לה לקבוע שניהם, שהאחד עוקר את הב' לפי דעת הב"ח והש"ך. ואף לפי האמת בדעת הרמב"ן, על כל פנים אחד מבטל חבירו שסותר את המנין להתחיל הפלגה ממנו, הלכך נדחה אחד מהם שלא לחוש לו, ומי נדחה מפני מי, על כרחך נדחה שאינו קבוע (מאחר שחזר הקבוע. אבל כשעדיין לא חזר חוששת שמא תקבע לה שאינו קבוע כדאיתא בגמרא ופירש"י). מה שאין בן בוסת החדש שאין אחד מבטל חבירו כלל

5557

עו"ל, דס"ל רבינו, שאף שכשראתה הפלגה קצרה בטלה ההפלגה ומונה מחדש אמנם אם באמת ראתה ביום וסתה הקבוע אף שראתה באמצע, מ"מ מיקרי ראתה בוסתה הקבוע, אף שלכתחילה א"צ לחוש לה, וכעין מש"כ החוות דעת סק"ז ע"ש. (וע"ע לקמן בהערה 7 בעניין זה).

ועו"ל, שאיירי כאן לעניין וסת החודש מראיית השינוי, דהיינו שהיה לה וסת הפלגה, ובאמצע ראתה ושוב חזרה לוסת הקבוע, ועדיין לא הגיע וסת החודש, (שהיה ההפלגה פחות מל') והשאלה, אם צריכה לחוש ליום החודש מראיית שא"ק, אמנם מלשון רבינו לא משמע כן. וע"ע בהערה הבאה בעניין זה.

4. יל"ע לעניין מה נדחה. די"ל דנדחה רק לעניין הפלגה, לומר שאינו חשוב ראיית הפלגה, כי אם תחשבנו ראיית הפלגה, הרי סותר וסת הקבוע, אמנם לעניין לחוש בו ליום החודש, אפשר דחיישינן, או די"ל,

3. צ"ע באיזה היכי תמצוי איירי, דעל כרחך איירי דיום שא"ק הוא קצר יותר מהקבוע, דאם שא"ק הוא ארוך יותר, הרי זהו דוגמת המחבר הרמב"ן והראב"ד בסעיף י"ד. וא"כ צ"ע, איך שייך שתחזור לוסתה הקבוע באופן שתהיה עדיין צריכה לחוש לוסתה שא"ק, דהרי אם באמת ראתה ביום שא"ק, הרי בטלה ההפלגה ומונה מחדש, ועדיין לא חזרה לוסתה הקבוע, ובאמת תחוש לוסתה שא"ק, ואם איירי שלא ראתה ביום שא"ק, הרי נעקר, וודאי א"צ לחוש לו, ואין כלל מקום למשא ומתן בדבר זה. ובהמשך הדברים, הביא רבינו דבאמת הראב"ד ס"ל, דגם בהפלגות חוששת לוסת בתוך וסת, ושם איירי הראב"ד, דראיית השינוי היה בימי זיבה, ובכה"ג אינה סותרת ההפלגה [כך הבנתי בדעת הראב"ד, אם נרצה לומר שאין חולק על הרמב"ן שסותר הפלגה] ועיין להלן בהערה 5, וא"כ י"ל דזה כוונת רבינו בהפלגות דעלמא.

לֹוֹסֶת הַחֹדֶשׁ, שְׁכַעֲקִירַת וְסֵת הַהִפְלָגָה כֵּן עֲקִירַת וְסֵת הַחֹדֶשׁ, מִשְׁמַע דְּשׁוּיִם לְכָל דְּבָרֵיהֶם.

וּבִשְׁלֹמֹה אִם הֵינּוּ יְכוּלִים לִהְיוֹת בֵּין הָרֵמְבִ"ן לְרֵאבִ"ד הֵינּוּ דּוֹחֲקִים דְּדַעַת הָרֵמְבִ"ן כְּדִי לִהְיוֹת בִּינֵיהֶם וּלְאִפּוּשֵׁי פְלֹגְתָא ל"ל אִמְנָם הִשְׁתָּא דְּבִין כֶּךָ עַכְצ"ל דְּפִלְיָה אֶהְדִּי, א"כ י"ל דְּדְּבָרֵי הָרֵמְבִ"ן הֵם כִּפְשֻׁטָן וְכִסְתָּמָן, דִּהוּא גַם בּוֹסֵת הַחֹדֶשׁ.

יב. וְגַם דְּקֹדֶק לְשׁוֹנוֹ גְּבִי וְחוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹם קְדִימָה שְׁמָא וְסֵת אַחֲרֵי כו' מוֹרָה כְּפִירוֹשׁ ב"ח וְדִרְיֶשָׁה סְעִיף ב"ב, דִּהוּי לִיה לְמִימַר שְׁמָא וְסֵת שְׁנֵי כו', וְגַם לְמָה לִיה לְמִימַר כָּלֵל הַמַּעַם שְׁמָא כו', הֲלֹא זֶה הַמַּעַם הוּא בְּכָל הַחֲשֻׁשׁוֹת שְׁחוֹשֶׁשֶׁת לֹוֹסֶת שְׁאִינוּ קְבוּעַ שְׁמָא תִּקְבַּעְנוּ וּלְמָה לוֹ לְשִׁנּוֹתוֹ כֹּאן, וְהוּי לִיה לְמִימַר בְּקִצְרָה חוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹם הַקְדִּימָה כְּמוֹ שְׁחוֹשֶׁשֶׁת לֹוֹסֶת שְׁאִינוּ קְבוּעַ. אֲלֹא וְדָאִי שֶׁהַחֲשָׁא הִיא מִשּׁוּם מַעֲיִן פְּתוּחָה.

וְעַתָּה מְדִיִּיק רְבִינוּ מִלְשׁוֹן הָרֵמְבִ"ן גְּבִי דִּינָא דְּרֵאֲתָה ב"פ בְּרִישׁ יִרְחָא וְכ"ה בִּירְחָא וְרִישׁ יִרְחָא, דִּהוּא דְּכַתְּבַּ הָרֵמְבִ"ן דְּחוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹם הַקְדִּימָה הוּא כְּפִירוֹשׁ הַב"ח וְהִדְרִישָׁה שֶׁהוּבָאוּ דְּבָרָיו לְעִיל אוֹת ב', שֶׁהוּא מְסַפֵּק שְׁמָא רֵאֲיִיתָ

דְּנִדְחָה לְגַמְרִי גַם לְעַנִּיָּין וְסֵת הַחֹדֶשׁ. וְעֵיִין בְּהַעֲרָה הַקּוֹדֶמֶת, דְּאוּלֵּי אֵיִירִי רְבִינוּ כֹּאן רַק לְעַנִּיָּין יוֹם הַחֹדֶשׁ, דְּלְעַנִּיָּין הַפְּלָגָה לֹא שִׁיִּךְ כָּלֵל הַמַּשָּׂא וּמִתָּן.

וְרֵאֲתָה בְּקְבוּעַ דְּבִלָּא חֲזָרָה וְרֵאֲתָה בּוֹ וְדָאִי חוֹשֶׁשֶׁת וְכִלְעִיל אוֹת א' דְּכ"ה בְּגַמְרָא וּפִירֵשׁ"י).

יא. דִּזֵּה אֵינּוּ, דִּהוּא בְּהִדְיָא כְּתֵב הָרֵאבִ"ד דָּף י' ע"א דָּאָף בְּהַפְּלָגוֹת בְּעִלְמָא חוֹשֶׁשֶׁת מְכ' לְכ' כו' וְחוֹשֶׁשֶׁת כו'. וְכִיוֹן דְּעַל כְּרִתֵּךְ צִרִיךְ לֹוֹמַר דְּהָרֵאבִ"ד וְרֵמְבִ"ן פְּלִינִי בְּנִידוֹן דִּידָן וְאוּלֵּי לְשִׁיטְתֵּיהוּ, מַעֲתָה אֵין לְחֹדֶשׁ דְּבַר וּלְוֹמַר דְּבוֹסֶת הַחֹדֶשׁ סְבִירָא לִיה לְהָרֵמְבִ"ן בְּהָרֵאבִ"ד, וְלֹא פְּלִיגַ עֲלֵיהָ אֲלֹא בְּהַפְּלָגוֹת וּמִשּׁוּם שְׁאִי אִפְשָׁר לְקְבוּעַ שְׁנֵיהֶם יַחַד, כִּיוֹן שְׁלֹא הוּזְכַּר חִילּוֹק זֶה בְּשׁוּם מְקוֹם. וְאִדְרַבָּא לְשׁוֹן הָרֵמְבִ"ן בְּפ"ו הִלְכָה ו' כְּעֲקִירַת וְסֵת כו' עַד חֲזָר הוֹסֶת לְמִקְוָמוֹ עַב"ל ע"ש, מִשְׁמַע מִסְתִּימָת לְשׁוֹנוֹ דְּשׁוּיָן הֵן לְגַמְרִי בְּכָל דְּבַר.

וְשׁוֹלֵל רְבִינוּ כָּל זֶה, דְּאֵין לֹוֹמַר כֵּן. דִּהוּא בְּהִדְיָא כְּתֵב הָרֵאבִ"ד דְּגַם וְסֵת בְּהַפְּלָגָה שֶׁהַקְדִּימָה וְרֵאֲתָה וְחֲזָרָה וְרֵאֲתָה בּוֹסֶתָה חוֹשֶׁשֶׁת לְשְׁנֵיהֶם, הָרִי חֲזִינָן דְּהָרֵמְבִ"ן וְהָרֵאבִ"ד פְּלִיגָא אֶהְדִּי מִמִּילָא מִסְתַּבֵּר דְּאִזְלָא לְשִׁיטְתֵּיהוּ בְּסְעִיף י"ד וּמַעֲתָה אֵין לְחֹדֶשׁ בְּדַעַת הָרֵמְבִ"ן דִּהַקְבּוּעַ וְחֻקֵּי שְׁא"ק רַק בּוֹסֶת הַהִפְלָגָה כִּיוֹן שְׁלֹא הוּזְכַּר חִילּוֹק זֶה בְּשׁוּם מְקוֹם וּפְשֻׁטוֹת דְּבָרֵי הָרֵמְבִ"ן הוּא עַד שֶׁתִּקְבַּע וְסֵת א' כְּדִינוּ הוּא בְּסִתְמָא גַם בּוֹסֶת הַחֹדֶשׁ. וְגַם מֵהָא דְּהָרֵמְבִ"ן מִשְׁוּוּהָ בֵּין וְסֵת הַפְּלָגָה

דְּנִדְחָה לְגַמְרִי דְּכִיוֹן דְּסוֹתֵר אֶת וְסֵתָה הַקְבּוּעַ, אִמְרִינָן דִּהוּא דְּמִים יִתִּירִים, וְאֵינָה רֵאֲיִיתָ וְסֵת כָּלֵל. וְעֵיִין בַּחוּוֹת דַּעַת, שְׁכַתְּבַּ אֲלִיבָא דְּאִמַּת כְּמוֹ הַסְּלָקָא דַּעַתֵּךְ דְּרְבִינוּ הַכָּא, וְהוּא כְּתֵב

י"ט מבואר בהדיא ראף במעין פתוח הדין
בן.

ומעתה י"ל, דלדין דס"ל בקבעה וסת
אף בימי נידה ובמעין פתוח,
וכמ"ש רבינו בפנים סקקי"ב, ואף לקולא
קובעת⁵, א"כ, הרי שוב חשיב וסת קבוע
בודאי, ועוקר שאינו קבוע וא"צ לחוש
לכ"ה כלל, ולכן לא הזכירו הפוסקים דין
זה, (ובדרכי משה והט"ז סקי"ט, מבואר
בהדיא, דגם בכה"ג א"צ לחוש לכ"ה).

יד. ומסתימת הגמרא (דף ס"ד ע"א) אבל
היבא כו', דלר פירש דווקא כשלא
חזרה וראתה ביום שהיתה למודה בן, אף
על גב דבימי זיבה המעין סתום וגם כבר
קבעה וסתה ג' פעמים.

ומקשה רבינו על יסוד זה דהרמב"ן,
דוסת קבוע עוקר שא"ק, מדברי
הגמרא דף ס"ד ע"ב שהובא לעיל אות
א', באשה שהיה לה וסת קבוע והקדימה
וראתה בימי זיבה, חוששת ליום הקדימה,
וסתמה הגמרא, ולא חילקה אם חזרה
לוסתה הקבוע, אא"כ דהרי לדעת
הרמב"ן, אינה חוששת בכה"ג, ובפרט
הכא שראיית השינוי היה בימי זיבה⁶.

ההפלגה למנות מחדש, אמנם להלכה, כיון
דאין חילוק בין ימי זיבה לנידה, (וזה, אף
לקולא, כמו שכתב המנחת יעקב וצ"ע לפי
דעת הש"ך שם הובאו דבריו בפנים סקקי"ב),
בוודאי, גם ראיה בימי זיבה, אינה סותרת
ההפלגה ומכיון שכך, הקשה רבינו דהו"ל
לגמרא לפרש, דכשחזרה ורואה ביום הקבוע,
לדעת הרמב"ן, לא תצטרך לחוש לראיית
השינוי, כיון שחזרה וראתה ביום הקבוע.

כ"ה הוא עיקר ואינה דמים יתירים
וממילא לא קבעה לר"ח ולכן צריכה
לחוש לה. דזהו לשון הרמב"ן 'וחוששת
נמי ליום הקדימה שמא וסת אחר היא
קובעת'. ולכאורה, למה צריך הרמב"ן
בכלל לנמק שצריכה לחוש לוסת שא"ק,
דהלא הדין הזה הוא בעצם הדין הכללי
של חשש לוסת שא"ק, והול"ל שחוששת
ליום הקדימה כמו דל' שחוששת לוסת
שא"ק. ועוד, דלשון הרמב"ן הוא 'שמא
וסת אחר היא קובעת', ולכאורה אם זה
הדין הרגיל שצריכה לחוש לוסת שא"ק,
ואף שכשחזרה לראות ביום הקבוע
חיישינן שמא קבעה וסת בתוך וסת-
הול"ל שמא וסת שני היא קובעת, (דהוא
לא במקום ר"ח אלא בנוסף לו) אע"כ,
הוא דין מיוחד דווקא בכה"ג, שקבעה
וסת במעין פתוח, דחיישינן שמא ראיית
כ"ה, אינה דמים יתירים ווסת אחר -
היינו יום כ"ה - היא קובעת.

יג. ומשום הכי לא הביאו האחרונים דין
זה, משום דלדין ליבא נפקותא, כיון
דלדין אין חילוק בין ימי נידה לימים
אחרים אף לקולא. ובדרכי משה ופ"ז ס"ק

5. הנה שם כתב כן רבינו רק לחומרא, אמנם
פה כתב רבינו כן שאף לקולא קובעת וסת
(לענין זה שתעקרו שא"ק) והאריכו בזה
האחרונים. עיין במראי מקומות וצינונים על
שו"ע רבינו. אמנם י"ל שהכא הוא כעין ספק
ספיקא ועדיף מיניה, דאולי אינו מעיין פתוח,
ובכה"ג קובע אפילו לקולא.

6. הנה לעיל אות י' ובהערה 3 הובא דברי
הראב"ד, דכשראתה בימי זיבה, אין סותרת

וחזרה לכ' אינה חוששת לל' דאינה חוששת עוד לל', ופירש רבינו דהוא מטעמא דהרמב"ן דוסת קבוע עוקר שאינו קבוע, הנה לפי גירסת רשב"א בגמרא וכפי שהגיה הט"ז סק"כ הרי דמקור דין זה הוא ברייתא מפורשת אמנם בדעת הרמב"ן ס"ל רבינו דהוא מסברא דנפשיה ובברייתא גורס הרמב"ן כגירסת רש"י וראב"ד (כעין פירש"י שם בדברי הברייתא שבא לומר שאפילו שעקרה יום כ' ג"פ כל שלא קבעה וסת אחר וחזרה לוסתה הראשון - חזר הוסת למקומו וכדינא דסט"ו ואילו לגירסת רשב"א בא הברייתא לומר שאינה חוששת לל' מכיון שחזרה וראתה בכ' והנה לדעת הראב"ד לעל החולק על ידן זה עכ"ל שפירש כפירש"י בברייתא וגם מזה שהרמב"ן כ"כ מסברת דנפשיה ולא הביא לזה מקור מהברייתא משמע דס"ל כרש"י) דהנה הרמב"ן סי' ה"ב הביא שם שיש טהורה שבכה"ג (שהיה לה וסת לכ' ושינתה לל' וחזרה לכ') צריכה לחוש ליום ל' ממנו (והוא דעת הראב"ד) ויש טהורה שאינה חוששת כלום משעה שחזרה הוסת הקבוע למקומו נעקר שאינו קבוע ולזה דעתי נוטה.

ועוד משמע כן מהמשך דברי הרמב"ן שם שהוכיח כדבריו דאם אי אתה אומר כן תהא אשה זו כל ימיה רואה מכ' לכ' ועדיין צריכה לחוש לל' עכ"ל הרי דכתב כן מסברא דנפשיה ולא שכן היה לו הגירסא בגמרא (ודלא כהט"ז הנ"ל סק"כ"ח שכתב שגירסת הרמב"ן הוא כהרשב"א עיי"ש).

פו. יש לומר ביון דמיחש חיישא על כל פנים לראיית זיבתה, מהניא חששא זו נמי לשלא תחזור לוסתה הראשון אף אם תראה בו כדי שלא לחוש לראיית זיבתה, ומשום הכי אף שחזרה וראתה בכ"ב לראיה ראשונה ביון שהיא תוך כ"ב לראיית זיבתה לא חזרה לוסתה הראשון שלא לחוש לראיית זיבתה שתראה אח"כ, דהא מיחש חיישא לה, ודו"ק.

ומתריך רבינו, שכיון שסוכ"ס הדין הוא שחוששת לראייה בימי זיבה מהניא חששא זו לענין זה שלגבי החשש גופא לא מיקרי חזרה וראתה ביום הקבוע דלענין החשש של יום השינוי אמרינן דסותרת ההפלגה וממילא לא חשיב חזרה לוסת הקבוע (דאם עברו כל ימי הפלגת וסתה בלא ראייה הרי עקרה את שא"ק שלא ראתה בו) דאע"ג דלענין יום חשש וסתה הקבוע אמרינן שראייה בימי זוב אינה סותרת ההפלגה מ"מ לענין חשש וסתה שאין קבוע, עד כמה שאני חושש לו אפילו שהוא בימי זיבה שוב גם סותרת ההפלגה לענין זה גופא שלא יעקר עי"ז שתחזור ותראה בוסתה הקבוע ואמרינן דלא חשיב חזרה ורואה בוסתה הקבוע.

פו. ועיין תורת הבית הארוך וכפי שהגיה הט"ז ס"ק כ"ח דחזר הוסת למקומו מפורש בברייתא לגירסת רשב"א. אבל הרמב"ן סבירא ליה כגירסת רש"י וראב"ד, עיין שם בריש פרק ו', ודין זה כתב מסברא דנפשיה, עיין שם שבא בטענה שאם אין אתה אומר כן תהא אשה זו בו'.

ועתה חזור רבינו לדינא דסעיף י"ד דהיה לה וסת לכ' ושינתה לל'.

יז. וצריך להבין מענתו דלימעות איהו
לנפשיה, שהרי אם לא היה וסת קבוע
מתחלה מב' לב' ושינתה פעם אחת ליום

ל' וחזרה וראתה לב' חוששת לל' אף
להרמב"ן⁷, ואם כן תהא אשה זו כו'.
וצריך לומר דכיון שראתה ג' פעמים מב'

7. והמעייין ישתומם מעצמו בקושיא עצומה,
דהרי לכאורה סתר בזה רבינו דברי עצמו
לעיל באות ט', כשרצה לומר דהרמב"ן
והראב"ד לא פליגי אהדדי, דהראב"ד מודה
לרמב"ן בהפלגה שאם שינתה והקדימה
שאינה חוששת ליום הקדימה אפילו אם חזרה
וראתה בוסתה הקבוע, והרי כאן כתב דאדרבא,
בזה, גם הרמב"ן מודה, דלא חשיב חזרה
וראתה בוסתה הקבוע, ואפילו אם הוא בימי
זיבה.

ואין לומר, דמה שכתב רבינו שם, הוא רק
בניסיון להשוות ביניהם, ובאמת לא ס"ל הכי,
דהרי רבינו מוכיח שם מדברי הראב"ד שפליג
גם בהפלגה וגם שם ס"ל דחושש, ומה
ההוכחה, כיוון דבכה"ג הרי גם הרמב"ן מודה
כיוון דלא חשיב חזרה וראתה בוסתה הקבוע.
גם אין לומר כמו שכתבנו בהערה 3 שכל
דברי רבינו שם, הוא לעניין וסת החודש,
ואיירי באמת שחזרה וראתה בהפלגת וסתה
הקבוע מיום השני והשאלה היא רק לעניין
יום החודשי, דהרי, דעת הראב"ד היא בודאי
גם לעניין הפלגה עיי"ש בראב"ד, וא"כ מנ"ל
לרבינו להוכיח מדברי הראב"ד, דפליג על
הרמב"ן, כיון שכאן כתב בהדיא שבזה גם
הרמב"ן מודה (שצריכה לחוש, משום דס"ל
דלא חשיבה ראייה ביום הקבוע, דלעניין זה
סתרה ההפלגה וכו').

והנלע"ד בעומק דברי רבינו, דסברא זו שכתב
כאן דחשיב סותר ההפלגה, הוא רק למסקנא
שהרמב"ן פליג על הראב"ד גם בוסת החודש,
אמנם בהסלקא דעתך דרבינו, שהרמב"ן מודה
בוסת החודש, לא שייך לומר סברא זו. וביאור
הדברים, דהנה סברת הרמב"ן לפי הס"ד
דרבינו, הוא שונה לחלוטין, מהסברא לפי
המסקנא. והיינו דלפי המסקנא, שהרמב"ן

פליג על הראב"ד גם בוסת החודש, צ"ל
דהסברא הוא, מכח כלל שכל דין חשש וסת
שא"ק הוא רק במקום שנתערעה קצת וסתה
הקבוע (או באין לה וסת), (וכעין דברי רבינו
לעיל אות ט' בס"ד לגבי דינא דסעיף י"ד
אליבא דהראב"ד, אלא ששם איירי רבינו
באופן שאחר יום השינוי ראתה בוסתה הקבוע
בודאי דחיישינן, אבל במקום שחזרה וראתה
ביום הקבוע, נעקר וסת שא"ק רק לעניין זה,
לא לחוש לוסת שא"ק, אבל לעניין אם ראתה
ג"פ ודאי קבעה גם לרמב"ן, דמודה שאשה
קובעת וסת בתוך וסת) אמנם, לפי הס"ד,
דדברי הרמב"ן הוא רק בוסת ההפלגה, הרי
הסברא אינה כן, דהרי בוסת החודש לא
אמרינן הכי, אלא הסברא הוא כמ"ש לרבינו
לעיל אות י' דכיון דסתרי אהדדי, אחד נדחה
מפני חבירו, ומי נדחה מפני מי, נדחה שא"ק.
(והמעייין יעמוד עפ"י בעומק דברי רבינו
לעיל אות י"א, דאם היינו יכולים להשוות
ביניהם, היינו אומרים, דהרמב"ן מודה בוסת
החודש, אמנם, מכיוון דחזינן דהראב"ד פליג
בוסת הפלגה, שוב אמרינן דהרמב"ן פליג גם
בוסת החודש. ולכאורה, למה נאמר כן, הרי
ידוע הכלל דאפושי פלוגתא לא מפשינן. ועפ"י
משנ"ת יובן היטב, דהשאלה היא, מהי סברת
הרמב"ן, האם כהס"ד או כהמסקנא, ואם היינו
יכולים לומר שאין מחלוקת ביניהם, היינו
אומרים, שהסברא הוא כהס"ד, וגם הראב"ד
מודה בזה, אבל אם בין כך פליג הראב"ד,
שוב אמרינן דסברת הרמב"ן הוא כמו המסקנא
וממילא, פליג גם בוסת החודש ודו"ק).

ועפ"י י"ל, דלפי הס"ד, דסברת הרמב"ן
דמה שקבוע עוקר שא"ק הוא מפני שסותר.
וממילא דוחה אותו, י"ל, דדוחה אותו לגמרי
שאינן חשיב ראייה כלל, גם לעניין שאין סותר

לכ' קבעה לה וסת מכ' לכ' אפילו היה יום ל' קבוע לה, וכל שבן שאינו קבוע, כדמוכח בגמרא דחיישא ליום הקדימה אפילו הוא בימי זיבה, מכלל שהוא ראוי לקביעת וסת שלא בימי זיבה מיהא, דכל החששות הן שמא תקבענו, ואם כן להרמב"ן אתי שפיר דבשקבעה לכ' בג' פעמים נעקר יום ל' שאינו קבוע. ואם כן הוא הדין אף שלא קבענו בג' פעמים בשחורה לו אלא שהיה קבוע לה מתחלה קודם ששינתה אותו. זו היא כוונת הרמב"ן ו"ל במענה זו, ודו"ק.

ומוכיח רבינו מדברי הרמב"ן הנ"ל
שהוכיח שאשה שהיה לה וסת לכ' ושינתה לל' וחזרה לכ' שאינה חוששת לל' שא"ק אי אתה אומר כן הנה

אשה זו כל ימיה כו'. דלכאורה לטעון איהו לנפשיה גם כן דהרי דעת הרמב"ן (כמ"ש רבינו דעתו בס"ק מ"ג וע"ע סקמ"ד) שוסת הקצר אינו עוקר הארוך וא"כ אשה שראתה פ"א לכ' ואח"כ ראתה בל' וחזרה וראתה כל ימיה בכ' תחוש לעולם לל' כיון שלא עקרתו כן הקשה רבינו ועכצ"ל דאע"פ דחוששת לל' מ"מ כשתראה אח"כ בכ' תקבע וסת וכדמוכח גם מדברי הגמרא בדס"ד שהובא לעיל באות א' שחוששת ליום השינוי גם אם הקדימה וע"כ דיכול לקבוע דכל החששות הוא שמא תקבענו וזה אפילו כשהיה לה וסת קבוע וכש"כ כשאינו קבוע, וא"כ הרמב"ן לשיטתיה דוסת קבוע עוקר שא"ק וממילא כשתקבע לכ' תעקור את חשש יום ל', ול"ש הטענה דכל ימיה כו' וה"ה בג"ד כשלא קבעת

הקבוע. דכיוון דלפי סברא זו שייך שיידחה ע"י שחזרה לוסתה הקבוע, שוב מסתבר יותר לומר שבאמת ראתה בוסתה הקבוע וממילא נדחה, ודו"ק).

וכל זה הוא לפי הסברא דהס"ד. אמנם לפי המסקנא, דסברת הרמב"ן הוא לא מצד זה דהקבוע דוחה את שא"ק, א"כ בודאי לא חשיב כה"ג חזרה לוסתה הקבוע, כיון דלא נדחה, וסותר ההפלגה, ולא קחשיב הפלגת וסתה הקבוע. ויתירה מזו, מחדש רבינו כאן, דאף אם יום השינוי היה בימי זיבה, אמרינן דלענין החשש גופא, נחשב דסותר ההפלגה, וכמשנ"ת. (ולדידן ראייה בימי זיבה סותר ההפלגה לכל מילי, כיון דאין חילוק בין ימי נידה לזיבה, וכמו שנתבאר לעיל בהערה הקודמת). וכל זה הוא למסקנא, אבל לפי הס"ד. אינו כזו.

ההפלגה, וכל מה שכתב רבינו כאן דסותר ההפלגה, ואפילו אם הוא בימי זיבה, הוא לפי המסקנא, שוסת הקבוע אין דוחה שאין קבוע, אלא כלל הוא שאין חוששים לו במקום הקבוע, והא ראייה דאף בוסת החודש אמרינן כן אף דלא סתר כלל (ובאמת לכשתראה ג"פ באמת תקבע, אך כל זמן שלא קבע לא חיישינן).

ומעתה י"ל, דלפי הס"ד דרבינו, גם אם ראיית האמצע היה שלא בימי זיבתה, מ"מ, אם חזרה וראתה בהפלגת וסתה הקבוע, אמרינן דדחה שא"ק אף לענין זה שאין סותר ההפלגה, וחשיב חזרה לוסתה הקבוע, דכן היא סתימות לשון רבינו לעיל, אבל בהפלגות בעלמא, דמשמע דאיירי בכל אופן. (ואין להקשות, למה לא נימא איפכא, שסותר ההפלגה וממילא לא חשיב חזרה לוסתה

עונה את יום הכ' אלא שהיה לה קבוע קודם ששינתה אותו⁸.

יח. ומיהו כשהיה יום ל' קבוע לה ואח"כ ראתה ג' פעמים מב' לב', כיון דלא (שינתה) וסת כמה שהקדימה לראות לפניו, וגם לא שייך הכא⁹ מכיון שקבעה לה וסת נעקר שאינו קבוע, שהרי גם יום ל' היה קבוע לה, אם כן פשיטא דלא נעקר יום ל' לגמרי, וגם לחוש לו אי אפשר מפני טענת הרמב"ן שאם כן תהא אשה זו על ימיה ב', אלא הרי דינו כוסת שעקרתו ג' פעמים שהגיע יומו ולא ראתה בו ולא נקבע ביום אחד, שאף שאינה חוששת לו מכל מקום לא נעקר לגמרי שלא יהא נקבע אלא בג' פעמים, אלא מכיון שחזרה לראות בו אפילו פעם אחת חזר למקומו וצריכה ג' פעמים לעקרו כמ"ש הראב"ד וכלדקמן סעיף ט"ו. והוא הדין בוסת זו שנקבע ליום אחר

ולא עקרתו ג' פעמים בהגעת יומו ולא ראתה, דלעולם אין הוסת נעקר לגמרי, שאף אם תחזור לראות בו יהיה כוסת החדש שצריך לקובעו ג' פעמים ובפחות מג' פעמים נעקר בפעם אחת, אלא אם כן עקרתו ג' פעמים שהגיע יומו ולא ראתה וקבעתו ביום אחר כמ"ש הראב"ד ורמב"ן פ"ו [ו] הל' ה' ע"ש.

תוכן דברי רבינו שאשה שהיה לה וסת קבוע לל' וראתה בכ' ג"פ וקבעה בו אינה חוששת לל', דאם אי אתה אומר כן, תהא אשה זו רואה כל ימיה בכ' ועדיין תחוש לל' וכדעת הרמב"ן לעיל ומ"מ לא עקרה יום ל' ואם תראה פ"א בל' תחוש לו כוסת קבוע. וכן פסק רבינו בפנים סקכ"ח. ורבינו האריך בביאור הדברים ודבריו מתוקים וברורים ואינם צריכים תוספת ביאור.

8. לא זכיתי להבין דברי רבינו, מאי קס"ד לא כמ"ש"כ, ומה בא לשלול בזה, והשי"ת יאיר עיני.

9. הנה רבינו כתב 'וגם לא שייך הכא מכיון שקבעה לה וסת נעקר שאינו קבוע'. ולכאורה משמע מדבריו, שבדין זה שהקבוע עוקר שאינו קבוע נעקר לגמרי, דהיינו לא רק לעניין שלא תחוש לה. אלא גם שאם ראתה עוד ב'

פעמים כן, לא מצטרף הראייה הזו (שאח"כ עקרתו הקבוע) לקביעות וסת. וכן משמע לעיל אות ז' ועיי"ש בהערה 2. וצ"ע, כי הרי בהדיא כתב רבינו בס"ק קי"ב שאשה קובעת וסת בתוך וסת, ושם איירי שבין ראיות וסת השני חזרה וראתה בקבוע, ואם כן לפי הנ"ל הרי עקרתו ולא קבע וסת, וצ"ע.

הרב אהרון שוורץ

קביעות וסת בימי נידה וזיבה

לשיטת אדמו"ר הזקן

ובסד"ט סי' קפ"ד ס"ק (ט) הקשה דפסקי השו"ע סותרים אהדדי. דבסי' קפ"ט סל"ב פסק כרמב"ן, דקובעת וסת בימי נידה וזיבה, והרמב"ן לפי"ז סובר דאישה שווסתה נמשך כמה ימים, שצריכה לפרוש כל יום ויום כיום שקובעת וסת בימי נידה, דחיישינן שהיום הראשון הוא דמים יתירים וכל יום חיישינן שהוא העיקר, וא"כ הו"ל למחבר לפסוק שצריכה לפרוש כל הימים שרואה בהם. ובסי' קפ"ד ס"ו פסק שאין צריך לפרוש, כי אם עונה ראשונה של הוסת. והאריך ורצה ליישב בב' דרכים: א' אף דאנן קי"ל דקובעת בימי זיבה, אך בימי נידה אינה קובעת. ב' הא דקובעת, הוא דווקא אם בתחילה ראתה ממעין פתוח ואח"כ ממעין סתום, די"ל דמים יתירים והוא דאתוספו בה. ואף דרמב"ן סובר דאפילו ממעין פתוח בראייה ב' קובעת וסת, מ"מ אנן לא קי"ל כן, ורק אם ראייה ב' היא ממעין סתום. וסברא זו קצת צ"ע, דלא אשכחן בגמרא כי הכא, ורק בראתה בתחילה ממעין סתום חזינן דאמרינן דמים יתירים אתוספו בה.

א) במתני' (דף לח) איתא דכל י"א יום ^{אוצר החכמה} (שבין נידה לנידה) האישה בחזקת טהרה (כיון שהם ימי זיבה ואינה קובעת בהם ווסת). ובגמרא (דף לט) מסקינן, דאף רבי יוחנן דאמר אישה קובעת ווסת בימי נידה, היינו דווקא ממעין סתום, וכדפרש"י שם דראתה ב' פעמים בר"ח ואח"כ בכ"ה ובר"ח, דאמרינן הא דראתה בכ"ה היינו דמים יתירים דאתוספו בה, אבל ממעין פתוח אף לרבי יוחנן לא קבעה ווסת.

ונחלקו הראשונים אי קי"ל כגמרא זו. דהראב"ד (כעלי נפש תיקון וסתות סי' ג') סובר דאף בזמן הזה דבנות ישראל החמירו על עצמן ז' נקיים וא"כ הם כזבות, מ"מ לגבי וסתות אינה קובעת וסת בימי נידה וזיבה, דבימים אלו אינה עלולה לראות, ובימי נדה מעיינה פתוח ולכן אינה קובעת. אך הרמב"ן סובר, דאי נאמר דאין קובעת ווסת, שוב אתה מצריכה ללמוד פתחי נידה וזיבה, ועכשיו שהחמירו על עצמן להיות זבות, שוב נשכח מהם דבר זה לגמרי, וא"כ קובעות וסת בימי נידה וזיבה אפילו לקולא.

והאחרונים (פרדס רימונים) תירצו קושיא זו, דאף דאנן קי"ל דקובעת

בימי נידה וזיבה, מ"מ כששופעת אין חוששים לכל יום כווסת בפני עצמה, דלהא איכא סברא דהכל הוא ווסת אחת, וכלשון הרשב"א 'דנסתלק העיקר נסתלק הטפל', דהיינו שכל הימים טפלים הם ליום הראשון שהוא העיקר, וכן משמע מרש"י בדף ל"ט דכתב 'ראתה בכ"ה בשלישית וברביעית בר"ח' משמע דהיתה ראייה חדשה, והיינו דפסקה בינתיים, והא דקובעת ווסת, איירי שפסקה יום א', דאז יש לחוש שהראיה השניה היא העיקר, ואז חוששת גם לראיה שניה. ובבדי השלחן נטה לפסוק כדבריו.

ובחזות דעת (ביאורים אות ז) תירץ, דהיכא דקבעה בתחילת ראיותיה לא חיישינן לשאר ימים, אך היכא שראתה בחודש השני ביום ב', וביום א' לא ראתה, אז חיישינן גם לראיה השניה מהחודש הקודם, ומצטרף לקביעות ווסת.

והנה אף דרבינו הזקן פסק דקובעת ווסת בימי נידה וזיבה, כמפורש בדבריו סי' קפ"ט ס"ק קי"ב, מ"מ כתב דהיינו דווקא כשקבעה, וכשיטת הש"ך, דאינה קובעת להקל אלא להחמיר, והיינו לחוש כשקבעה. ומשמע מדבריו שם, שמחלק בין ימי נידה לימי נזיבה, דבימי זיבה קובעת אפילו להקל ומשום דווסתות דרבנן, אך בימי נידה דהכל יודעים למנותם, שם פסק דקובעת להחמיר ולא להקל. וכן משמע בדבריו בסי' קפ"ד ס"ק כ"א. דכתב דאפשר דהא

דחיישא לימי נידה, היינו דווקא אחר שקבעה, וקודם שקבעה אינה חוששת.

אך בקונטרס אחרון בסי' קפ"ט ס"ק ד' מבאר, דאף לקולא קובעת, אף בימי נידה, ואינה חוששת ליום כ"ה בראתה בר"ח, ר"ח, כ"ה, ור"ח. ומביא מדרכי משה וט"ז שם, דס"ל דבראתה א' ניסן, כ' ניסן, א' אייר, חוששת לשיטתם בט', אף דהוי בימי זיבה של ראיית א' אייר, ^{אוצר החכמה} עיי"ש. וקאמר שם, דלשיטת הרמב"ן דקובעת ווסת, אינה חוששת אפילו לראיית כ"ה, דכיון דראתה בר"ח בפעם הד', נעקר החשש לכ"ה דקובעת ווסת אפילו לקולא לדידן, ^{הגה"מ} עיי"ש. וא"כ אפילו בימי נידה - מוכח דקובעת ווסת - אפילו לקולא.

ובמהרה כהלכה (ע' תר"ע ואילך) רצה לבאר ב' דרכים בביאור שי' רבינו: א' דבקונטרס אחרון חזר בו, וסובר דגם בימי נידה קובעת אפילו לקולא, וזה דוחק. ב' כיון שכאן בקונטרס אחרון מיירי באופן דקובעת ממעין סתום תחילה בב' ראיות הראשונות, אז הראיה של ימי נידה מהני להצטרף אפילו לקביעות ווסת, וגם לקולא שלא תחוש לראיית כ"ה, כיון שנקבע בר"ח. אך בגוונא שגם ראיותיה הראשונות היו ממעין פתוח, אז קובעת רק לחומרא. וכן המשמעות מסוף קונטרס אחרון קפ"ט ס"ק ה' דאחר שקאמר שחוזרת לווסתה הקבוע, מציין לסי' קפ"ד דקובעת רק לחומרא, עיי"ש. ועל כרחך דהחילוק, דאם הראיות הראשונות היו ממעין סתום, דקובעת אפילו לקולא, וכשהראיות

הראשונות הן ממעין פתוח אז קובעת לחומרא.

נידה הכל בקיאים למנותם מתחילת ראייתה.

ונמצא לפי זה, דכדי שתקבע ווסת בימי נידה ¹²³⁴⁵⁶⁷ לשיטת אדמה"ז, בעינן כמה תנאים: א' שתפסוק מהראיה הקודמת. ובעי הפסקה מיום ליום, דאי פסקה בלילה וראתה ביום, אינה חוששת רק לעונה הראשונה, דאי אפשר לומר דאתמול היה זיבה והיום נידה, ורק בפסקה ביום וראתה בלילה חיישינן שראיה הקודמת היא מימי זיבה וראיה זו תחילת נידה, דאי לא, הוי המשך אחד וכמפורש בסי' קפ"ד ס"ק ס"ו. והבאנו לעיל דהפרדס רימונים פסק כן, ומפורש ברש"י. ב' אי הוי ב' ראיות ממעין סתום וראיה ג' ממעין פתוח, קובעת אפילו לקולא (קונטרס אחרון קפ"ט ס"ק ד'), ואי הוי ממעין פתוח, קובעת רק לחומרא (סי' קפ"ד כ"א וסי' קפ"ט ס"ק קי"ב ג'), דבימי זיבה קובעת אפילו לקולא, כדי שלא נצטרך ללמד פתחי נידה ופתחי זיבה, וסברא זו מהני רק לימי זיבה, אבל בימי

ולפי דברינו אלה, הא דקאמר רבינו בס"ק ל"ח דאם האחרון ביום והקדימה ליל ר"ח, ונמשכה ראייתה בתוך היום, לא נעקר במה שהקדימה, אין לתרץ דמיירי שפסקה, דכיון דב' עונות אלו הם ביום אחד, לא מהני שפסקה בעונה הקודמת.

אלא צריך לומר, דמיירי שהמשיכה עד מקצת היום, דמבואר בסי' קפ"ד ס"ה דאסורה כשיעור הנמשך בו, ולכן לא נעקר הווסת. וכן פסק באהלי יוסף (דיני וסתות אות צ"ו - צ"ז) ודו"ק (דלגבי ווסת קבוע, היינו יכולים לתרץ, דהא שפסקה, יועיל שלא יעקר הקבוע, אף שלכתחילה אינה קובעת על ידו, אף דזה דוחק, דמבואר בקונטרס אחרון ס"ק ד' שכל שקובעת על ידו חוששת לו בפעם הא', וא"כ ה"ה לגבי עקירה, אך כאן הא מיירי בווסת שאינו קבוע, וע"כ מיירי באופן הנ"ל).